

Abstrakt

V 1. polovině 19. století sílily v Evropě emancipační snahy etnických skupin žijících pod nadvládou větších národů, které byly ovlivněna humanistickými myšlenkami Johanna Gottfrieda Herdera o jazyce jako nejpodstatnějším charakteristickým rysu národa a přirozeném právu na národnostní identitu. Díky tomuto pojetí ztotožnili Češi boj o zrovnoprávnění a prosazení češtiny s bojem o národ.

Diplomová práce se zabývá textovou analýzou a srovnáním německy psaných rukopisů českých obrozenců Karla Aloise Vinařického, Františka Palackého a Pavla Josefa Šafaříka, které se týkají stavu školství v českých zemích a zavedení mateřského jazyka alespoň do nejnižších stupňů škol.

Textová analýza (Brinker 2001) zohledňuje komunikační oblast, účel sepsání textu, okolnosti vzniku, roli emitenta a recipienta, záměr autora a textovou funkci. Všechny texty vykazují společné znaky s druhem textu "obrana jazyka". Zkoumání lexiky za pomoci dobových slovníků (Adelung, Grimmové, Jungmann), etymologického slovníku (Pfeifer) a Dudenu (2006) se zaměřilo na semantická pole národního obrození a školství. Analýza ukázala, že ve všech textech lze najít vliv rétoriky a argumentace národního obrození a snahu ovlivnit postavení češtiny ve společnosti, úřadech a školství habsburské monarchie.